

Zmizla vám taška s dokladmi, kreditka, kľúče či telefón?

Čo robiť, ak vám práve zo zadného sedadla auta zmizla kabelka s dokladmi? Zlodej odkráčal s vaším ruksakom a ukradol všetky platobné karty? Kam volať? Nemôžete volať lebo vám zmizol aj telefón? Zachovajte pokoj, povieme vám, ako postupovať. Aj to, ako sa nabudúce efektívne chrániť.

Nepodceňujte prevenciu

Uvedomte si, že príležitosť robí zlodeja. Nemusíte vynaložiť veľkú námahu, aby ste zistili, že vo svojom okolí máte niekoho, komu ukradli napríklad tašku z nákupného vozíka, zo sedadla spolujazdca cez okienko počas toho, kým stál na križovatke alebo v nákupnom centre, keď si práve obzeral nové topánky. Tašky, kabelky, ruksaky nikdy nespúšťajte z očí a v dave ľudí či pri pokladnici v obchode ich majte na sebe tak, aby ste na ne videli. Piktogram v MHD, ktorý prikazuje zložiť ruksak z chrbta, má aj preventívny rozmer. Nedáte zlodejom šancu sa v ňom prehrabávať počas toho, čo vy máte problém sa udržať v zákrute oboma rukami. Zlodejov priam lákajú vyduté vrecká, priehľadné igelitové tašky s peňaženkou, či tašky voľne položené na stoličkách v reštaurácii. „Odporúčame zlodejov zbytočne neprovokovať okázalým vyťahovaním peňaženky, ktorá je plná bankoviek a platením. Naopak, sme zástancami bezhotovostného platobného styku a používania platobných kariet,“ upozorňuje Daniel Štubniak, špecialista na bezpečnosť a konateľ spoločnosti Kamerané systémy, s.r.o.

Krádež platobných kariet

K preventívnym opatreniam určite patrí i starostlivosť o platobné karty. Nie je pravda, že „veď ich banka zablokuje“. Často sa stáva, že než majiteľ zistí stratu kariet, zlodeji veselo nakupujú. Starajte sa teda o karty rovnako, ako o hotovosť a určite si nepíšete PIN kód na kúsok papiera v dokladoch alebo nebodaj na samotnú kartu. Pre technicky zručnejších a zábudlivých odporúčame mobilné aplikácie tzv. virtuálne peňaženky, ktoré pod jedným kódom uchovávajú rôzne heslá a PIN kódy. Zároveň odporúčame zriadiť si SMS notifikáciu. Služba síce niečo stojí, no takmer ihneď vidíte, či transakcia prebehla. Podozrivé transakcie hláste svojej banke. Nastavte si aj denný limit na výber tak, aby pri zneužití karty nevznikli vysoké škody. Mobilné číslo do banky si uložte do mobilu aj mimo neho, aby ste v prípade straty karty či kariet mohli tieto okamžite zablokovať. Banky väčšinou toto číslo majú aj na svojich stránkach, preto ak vám aj ukradnú mobilný telefón a doklady, vyhľadajte najbližší prístup k internetu a telefónu, napr. kaviareň s wi-fi alebo hotelové foyer.

Krádež dokladov

Zložitejšie procesy ako so stratou hotovosti a platobných kariet vás čakajú, ak vám ukradnú doklady. Mnoho ľudí otáľa a rozmýšľa, kde tašku, kabelku alebo batožinu zabudli. Kým zistia, že im ju ukradli, býva už neskoro. Stratou alebo krádežou preto okamžite ohláste polícii, či už slovenskej alebo tam, kde sa práve nachádzate (zároveň ohláste krádež i na veľvyslanectve SR, kontakty nájdete na stránke Ministerstva zahraničných vecí www.mzv.sk). Základom je získať tzv. protokol o hlásení krádeže / straty. Ten bude akoby váš dočasný občiansky preukaz (OP), doklad totožnosti. Prečo je dôležité mať tento doklad okamžite, si vysvetlíme v stati o krádeži identity. Dátumom vystavenia dokladu vám začínajú plynúť lehoty, počas ktorých je potrebné požiadať o vydanie vodičského preukazu a OP.

V prvom rade do 7 dní nahláste Okresnému dopravnému inšpektorátu, ktorý vám vydal vodičský preukaz, jeho stratu. Ak vám ukradli i Osvedčenie o evidencii a technické osvedčenie vozidla, nahláste i tieto skutočnosti. Potom požiadajte Okresné riaditeľstvo policajného zboru podľa miesta vášho trvalého bydliska o vydanie nového občianskeho preukazu. Máte na to 30 dní od nahlásenia straty alebo odcudzenia. Ak ste v zahraničí môžete požiadať o vydanie nového cestovného pasu i zastupiteľský úrad, ale pripravte sa na vyššie poplatky. Dôležité je predložiť doklad o hlásení krádeže / straty. Inak nový pas vybavíte v mieste trvalého bydliska opäť na Okresnom riaditeľstve policajného zboru.

Snažte sa maximálne urýchliť získanie nového OP, s ktorým to už budete mať pri vybavovaní ostatných dokladov oveľa ľahšie. Odporúčame najprv nahlásiť stratu a požiadať o tie nové preukazy, ktoré sú vo vzťahu k štátu a zdravotnej starostlivosti, napr. preukaz poistenca. Ostatné doklady, ako vernostné karty, preukazy do knižníc, klubov a pod., možno získať neskôr a bez časového tlaku.

Krádež kľúčov a zariadení

Dostávame sa k najneprijemnejším a najdrahším dôsledkom krádeží osobných vecí. Zlaté a osvedčené pravidlá sú tri: nemajte kľúče a adresy pokope; majte vždy telefón a počítač zabezpečený prístupovým heslom a okamžite zablokujte telefón u svojho operátora. Zlodej nemusí byť príliš vynaliezavý na to, aby priradil kľúče od bytu k adrese uvedenej v OP, kľúče od práce k adrese na vašich vizitkách a kľúče od auta k popisu vozidla v „techničáku“. Obdobne je mimoriadne jednoduché ukradnuté auto s navigáciou odšoférovať na adresu označenú v pamäti navigácie ako „Home“ alebo „Domov“. Nuž a úplne najjednoduchšie je pre zlodeja prevolať kredit a získať súkromné kontakty a údaje z nezablokovaného telefónu.

„Neváhajte a konajte. To sú základné rady. Krádež telefónu okamžite ohláste svojmu operátorovi, aby zablokoval SIM kartu. Vymeňte zámky na všetkých miestach, ktoré by mohol zlodej otvoriť pomocou kradnutých kľúčov. V prípade, ak vám bol odcudzený aj notebook a nebol zabezpečený heslom, zistite, čo by mohol páchatel zneužiť a okamžite vykonajte preventívne opatrenia – napríklad zmenu hesla do internetbankingu a e-mailových kont,“ odporúča D. Štubniak.

Samotný notebook je možné chrániť pred krádežou fyzicky, hardvérovo a softvérovo. Fyzicky je to napríklad pomocou špeciálnej zámky, kľúča a lanka Kensington (malý otvor s ikonou „K“ na boku notebooku), teda uzamknúť laptop obdobne ako bicykel o pevný predmet, povedzme stôl. Medzi hardvérové nástroje patrí napríklad čítačka odtlačkov prstov alebo technológia Intel Anti-Theft, ktorá umožňuje zablokovať notebook na diaľku a sledovať jeho pohyb. Páchatelovi sa po spustení len zobrazí veta, že notebook je ukradnutý a kontaktné údaje majiteľa pre jeho vrátenie. Pre zlodeja je takýto počítač v podstate nepoužiteľný. Z oblasti softvérových nástrojov možno spomenúť produkt slovenskej spoločnosti Eset Anti-Theft, ktorý umožňuje sledovanie zariadenia, jeho zablokovanie a aj použitie webkamery pre zachytenie tváre páchatela. Za zmienku stoja rôzne kryptovacie a heslovacie programy, ktoré blokujú počítač a znemožňujú jeho používanie.

Krádež identity

Prvou fázou krádeže identity je získanie vašich osobných údajov, teda či už z ukradnutých dokladov alebo tzv. vydolovaním z vášho počítača či

telefónu. Druhou fázou je, keď zlodej alebo častejšie organizovaná skupina zlodejov, tieto údaje využije a vydáva sa za vás. Napríklad dnes môžete iba s občianskym preukazom získať pôžičku na televízor alebo dovolenku. Ako sme už upozorňovali, vás má chrániť protokol o hlásení krádeže / straty. Ten vás identifikuje a pri pokuse o zneužitie dokladov, usvedčuje zlodeja z podvodu. Pre každý prípad odporúčame elektronickú komunikáciu šifrovať, používať len overené stránky z overeného počítača, neprezeráť žiadne osobné údaje ani pod zámienkami, elektroniku uzamykať a zaheslovať, adresy a kontakty skartovať pred vyhodením, vyberať poštovú schránku čo najčastejšie a citlivé dokumenty skladovať v trezore alebo sejfe.

Viete, že...

... americká organizácia Federal Trade Commission len vlani zaznamenala viac ako 250 000 sťažností na krádež identity? A to išlo iba o nahlásené prípady, neoficiálne ide o milióny zneužití ročne! Chráňte si osobné veci ako oko v hlave, predídete mnohým nepríjemnostiam.

Vaši špecialisti na bezpečnosť

www.specialistinabezpecnost.sk

Desatoro pri strate dokladov, kariet, telefónu a notebooku

1. Telefónne číslo na svojho mobilného operátora / operátorov majte poznačené, alebo si ho ihneď vyhľadajte a bezodkladne nahláste stratu telefónu resp. SIM karty.
2. Obdobne ihneď nahláste stratu platobných kariet banke a zablokujte ich. Nenoste so sebou veľa hotovosti.
3. Stratu osobných dokladov ihneď nahláste polícii a žiadajte protokol o hlásení krádeže / straty.
4. Ak ste v zahraničí ohláste krádež dokladov aj na veľvyslanectve SR. Kontakty nájdete na stránke Ministerstva zahraničných vecí www.mzh.sk.
5. Do 7 dní od krádeže nahláste Okresnému dopravnému inšpektorátu stratu „vodičáku“ aj „techničáku“ a tiež hláste Dopravnému podniku stratu tzv. „električky“.
6. Čo najskôr nahláste svojej zdravotnej poisťovni stratu preukazu poistenca.
7. Vymeňte zámky na všetkých miestach, ktoré by mohol zlodej otvoriť pomocou kradnutých kľúčov. Náhradné kľúče od vozidla uschovávajúte oddelene a ich stratu hláste aj poisťovni.
8. Zriadte si SMS a e-mailovú notifikáciu platieb a podozrivé transakcie hláste banke.
9. Chráňte si elektroniku prístupovými heslami, ktoré obsahujú veľké a malé písmená, čísla a aj špeciálne znaky (napr. €, &..).
10. Pri strate notebooku alebo smartfónu si zmeňte všetky heslá, najmä prístupy do internetbankingu a služieb, ktoré by mohli mať uložené po prihlásení identifikačné údaje z Vašej platobnej karty a osobné údaje (napr. Amazon, eBay, gmail, sociálne siete...)